

Erfarenheter av meänkielistudier

Fanny Pantzare är en av dem som började läsa nybörjarkurs i meänkieli vid Umeå universitet, hösten 2020. Hon hade aldrig tidigare läst meänkieli och det var också första gången hon studerade hundra procent distans. Varför det blev just universitet, och inte studieförbund eller folkhögskola, förklarar Fanny med att hon redan är student vid Umeå universitets läkarprogram.

Fannys föräldrar är från svenska Pello och Neistenkangas; själv är hon född och uppvuxen i Luleå. Som de flesta meänkielitalande föräldrar har de talat svenska med Fanny. Att föräldrarna talat meänkieli med sina föräldrar, syskon, släktingar och bekanta gör att arvspråket bokstavligen talat satt spår i Fanny, vilket i sin tur visar sig ge märkbara resultat i studierna. "Det är lättare att få en känsla för språkets klang", förklarar Fanny som menar att också uttalet är lättare att lära sig för den som levit i en omgivning med mycket meänkieli.

Kurserna i meänkieli har varit trevliga, enligt Fanny. Distansundervisningen har också fungerat bra. Uppgifterna är omväxlande och det går alltid att fråga om hjälp vid funderingar. Ibland ber hon pappa om hjälp, vilket inte alltid är så lyckat, eftersom hans intresse och färdighet för det finska språket gör att hjälpen färgas av dess standardisering. Som då Fanny skrev om sin praktik, där hon fick vara med vid en hjärtoperation. Pappa rättade Fannys ord för hjärta, från "syän" till "sydän". Senare fick hon emellertid rätt; syän har alltid varit meänkieli och sydän är standardiserad finska.

Med sina studier har Fanny upptäckt hur meänkieli och finska skiljer sig åt i många avseenden. Men trots att pappan dras till det finska ser Fanny honom som ett gott stöd i studierna. Som många av hennes medstudenter vill hon lära sig meänkieli för att kunna prata med mor- och farföräldrarna. Och kanske hålla språket föra språket vidare till kommande generationer. Hon hoppas också lära sig tillräckligt för att prata obehindrat, utan tanke på fel. Fanny har också sett fördelar med att kunna meänkieli inom det yrke hon valt; vid praktik på äldreboenden fick hon märkbar uppskattning när hon istället för köttbullar sa "lihapullaa".

Studierna i meänkieli har bara mötts av positiva reaktioner. Pappas förslag att läsa finska istället för meänkieli ville Fanny inte lyda av den intuitiva känslan att rötterna hennes tar bäst näring av meänkieli. "Mina nära och kära är meänkielitalande", säger Fanny.

Hon berättar om vänner som bor i södra Sverige och som aldrig hört talas om meänkieli. Det kan te sig märkligt att behöva förklara ett nationellt minoritetsspråk men när det väl är gjort har hon bara fått positiva respons på att hon nu vill revitalisera sitt arvspråk. Fanny försöker använda språket med föräldrarna, särskilt med mamma vars meänkieli inte längre flyter obehindrat. Med farmor skriver hon några gånger i veckan.

När hon tänker vidare och djupare på studierna kan hon inte bortse från en skriande brist på läromedel; lägg därtill källor där tusen blommor blommor, ord och uttryck vars betydelse skiftar beroende på vem man frågar. Men Fanny kan ändå se just det som meänkielis charm. Å andra sidan poängterar hon mönster och struktur som nödvändiga för inlärningen.

Fanny har som de andra studenterna använt sig av film, exempelvis när hon varit ute och handlat på meänkieli. ”Uppgifter av det här slaget är väldigt lärorika. Besväras man inte av blygsel är det dessutom väldigt kul”, skrattar Fanny. Hon trivs som sagt väldigt bra med den här typen av studier och hennes önskan är att lära sig så mycket meänkieli som möjligt. En studieform som hon rekommenderar alla som har den minsta önskan att lära sig meänkieli.

Elina Kangas

Översättning från meänkieli: Anders Emanuelsson

Den här artikeln har publicerats på meänkieli i Kieliviesti 1/2021.